

Súd: Okresný súd Malacky
Spisová značka: 29CbVO/10/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1620201778
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 07. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viera Malinowska
ECLI: ECLI:SK:OSMA:2021:1620201778.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Malacky sudkyňou JUDr. Vierou Malinowskou v právnej veci žalobcu: Úrad pre verejné obstarávanie, Ružová dolina 10, 821 09 Bratislava, IČO: 31 797 903, proti žalovaným: 1/ Obec Očkov, Očkov 177, 916 22 Podolie, IČO: 00 311 871, 2/ LAK CONSULTING s. r. o., Stummerova 5027, 955 01 Topoľčany, IČO: 47 496 762, zastúpený P. o určenie neplatnosti zmluvy, takto

rozhodol:

Súd žalobu **z a m i e t a**.

Žalovanému 1/ voči žalobcovi súd náhradu trov konania **n e p r i z n á v a**.

Žalovanému 2/ voči žalobcovi súd náhradu trov konania **n e p r i z n á v a**.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobca sa žalobou doručенou Okresnému súdu Malacky dňa 20.07.2020 ako kauzálne príslušnému súdu podľa § 30 zák. č. 161/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej v rozsudku len „CSP“) domáhal s poukazom na § 180 zákona č. 343/2015 Z.z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej v rozsudku len „ZVO“) a § 39 Občianskeho zákonníka vyslovenia neplatnosti Zmluvy o budúcej kúpnej zmluve č. 01/2019 zo dňa 23.07.2019 a jej Dodatku č. 1/2020 zo dňa 05.02.2020 uzatvorenej podľa § 50a Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov medzi žalovaným 1/ a žalovaným 2/ z dôvodu, že žalovaný 1/ uzavrel zmluvu so žalovaným 2/ v rozpore s § 10 ods. 1 ZVO, čím založil jej absolútnu neplatnosť podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Vecnú aktívnu legitimáciu na podanie žaloby žalobca odôvodňuje ustanovením § 180 ZVO, podanú žalobu právne kvalifikoval ako špecifický druh určovacej žaloby v zmysle § 137 písm. c) CSP, keď žalobca nemusí tvrdiť ani preukazovať žiaden naliehavý právny záujem.

2. Žalobca podanú žalobu skutkovo odôvodnil tým, že žalovaný 1/ dňa 23.07.2019 ako budúci kupujúci uzatvoril so žalovaným 2/ ako budúcim predávajúcim Zmluvu o budúcej kúpnej zmluve č. 01/2019, ktorou sa žalovaný 2/ zaviazal, že zhotoví stavbu: Výstavbu bytového domu, Bytový dom 12 b.j. spolu s príslušenstvom špecifikovaným v zmluve spevnené plochy v obci E., na pozemkoch reg. C parc. č. XXX, XXX,XXX, XXX, XXX., reg. E parc. č. XX/X, XXX/X, XXX/X . v k.ú. E. (čl. II bod 2.3 zmluvy), v súvislosti s výstavbou bytového domu sa žalovaný 2/ zhotoviť aj technickú vybavenosť bytového domu podľa projektovej dokumentácie vypracovanej G. (čl. II bod 2.5 zmluvy). Ďalej sa žalovaný 1/ a žalovaný 2/ dohodli, že žalovaný 2/ prevedie právo k nehnuteľnosti Výstavba bytového domu, Bytový dom 12 b.j. a technickej vybavenosti a žalovaný 1/ zaplatí kúpnu cenu podľa plnenia požiadaviek platných zákonov SR na poskytovanie dotácie od MDaV SR a úveru zo Štátneho fondu rozvoja bývania (čl. III bod 3.1 zmluvy). Záväzok uzatvoriť kúpnu zmluvu si zmluvné strany dojednali v lehote do 31.12.2020 postupom, že budúci predávajúci písomne vyzve budúceho kupujúceho na uzatvorenie kúpnej zmluvy po splnení podmienok a súčasťou výzvy bude návrh kúpnej zmluvy, ktorej súčasťou musí byť kolaudačné

rozhodnutie a list vlastníctva. V úvodných ustanoveniach žalovaný 1/ deklaruje, že v záujme zlepšenia bytovej výstavby obce E. má záujem nadobudnúť od žalovaného 2/ všetky byty v bytovom dome, vrátane spoluvlastníckych podielov na spoločných častiach, spoločných zariadeniach a technickej vybavenosti do výlučného vlastníctva po nadobudnutí právoplatnosti kolaudačného rozhodnutia. Dodatkom č. 1/2020 zo dňa 05.02.2020 bola okrem iného dohodnutá kúpna cena.

3. Žalobca uviedol, že uzatvoreniu zmluvy, resp. Dodatku č. 1/2020 nepredchádzal žiaden postup podľa zákona o verejnom obstarávaní. Žalovaný 1/ a žalovaný 2/ uzatvorili zmluvu, na základe ktorej sa žalovaný 2/ zaviazal zhotoviť výstavbu bytového domu s bytmi v bežnom štandarde podľa požiadaviek zák. č. 443/2010 Z.z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní v znení nesk. predpisov a podľa požiadaviek zák. č. 150/2013 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania SR. Zmluva o budúcej kúpnej zmluve obsahuje i termíny ukončenia stavby s kolaudáciou termíne 10/2020, resp. 11/2020. Žalobca dospel k záveru, že z konania žalovaných možno vyvodiť zámer žalovaného 1/ zabezpečiť výstavbu bytového domu s 12 bytovými jednotkami. Kombinácia týchto právnych úkonov, zmluvy o budúcej zmluve a následnej kúpnej zmluvy, napriek tomu, že táto doposiaľ nebola uzavretá, zastiera skutočnú vôľu žalovaných, následkom čoho považuje ich postup za odporujúci ustanoveniam zákona o verejnom obstarávaní, keďže predstavuje zákazku na stavebné práce. Po formálnej stránke síce možno nadobudnúť dojem, že uzavretím kúpnej zmluvy po nadobudnutí právoplatnosti kolaudačného rozhodnutia žalovaný 1/ získa kúpou vlastnícke právo k už jestvujúcej stavbe, jej technickému vybaveniu, čím by mohol naplniť definičný znak výnimky z postupu podľa § 1 ods. 2 písm. c) ZVO, nemožno však opomenúť § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka, na základe ktorého je nevyhnutné vykladať právne úkony nielen podľa jazykového vyjadrenia, ale najmä podľa vôle toho, kto právny úkon urobil, ktorá sa v danom prípade nejaví ako skutočná. Z definície zmluvy o dielo v zmysle Obchodného zákonníka je zjavný záväzok zhotoviteľa, v tomto prípade žalovaného 2/ zhotoviť pre objednávateľa, žalovaného 1/ dielo, pričom žalovaný 1/ sa zaväzuje za dielo zaplatiť. Zo zmluvy podľa názoru žalobcu vyplýva naplnenie definičných znakov zmluvy o dielo, keďže jej predmetom je výstavba bytového domu podľa požiadaviek žalovaného 1/, t. j. práve zhotovenie stavby dovedy nejestvujúcej, a teda predpoklad existencie zákazky na stavebné práce podľa zákona o verejnom obstarávaní. Podľa názoru žalobcu nemožno zmluvu na účel výkladu oddeliť od následnej kúpnej zmluvy, nakoľko pre zistenie skutočnej vôle žalovaných predstavujú jeden celok a zhotovenie diela zodpovedá zákazke na stavebné práce a zákon o verejnom obstarávaní v takom prípade ukladá povinnosť zvoliť niektorý z postupov určených podľa prislúchajúceho finančného limitu. Žalobca v žalobe poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu SR spis. zn. 33Cdo/144/2010 zo dňa 30.03.2011; rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-213/13 zo dňa 10.07.2014, rozsudky SD EÚ C-26/03, C-458/03, C-385/02, rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2S/92/2018 zo dňa 11.03.2020 a vlastné všeobecné metodické usmernenie č. 10-2016 zo dňa 13.10.2016 k problematike nadobúdania alebo nájmu nehnuteľností. Žalobca za to, že postup žalovaného 1/ predstavuje úmyselné obchádzanie zákona o verejnom obstarávaní, konanie žalovaných má rovnaký nežiadúci následok ako v prípade, ak by žalovaný 1/ pri obstarávaní stavby aplikoval výnimku podľa § 1 ods. 2 písm. c) ZVO bez splnenia podmienok na jej použitie. Žalovaný 1/ mal pri obstarávaní stavby aplikovať jeden zo súťažných postupov zadávania zákaziek na stavebné práce ako to vyplýva z ustanovenia § 3 ods. 3 ZVO. Žalobca preto dospel k záveru, že účelom uzatvorenia zmluvy a (následnej) kúpnej zmluvy bolo vyhnúť sa postupu obstarania stavebných prác. Vzhľadom na to, že žalovaní uzatvorili zmluvu bez súťažného postupu neaplikujúc pritom ustanovenia zákona o verejnom obstarávaní, zákazka na stavebné práce bola zadávaná bez hospodárskej súťaže, v rozpore so zmyslom a účelom § 10 ods. 1 ZVO, založili absolútnu neplatnosť Zmluvy podľa § 39 Občianskeho zákonníka.

4. Žalovaný 1/ sa k žalobe vyjadril podaním zo dňa 07.09.2020, uviedol, že Zmluva o budúcej kúpnej zmluve č. 01/2019 zo dňa 23.07.2019 a Dodatok č. 1/2020 zo dňa 05.02.2020 boli Dohodou o ukončení Zmluvy o budúcej kúpnej zmluve, vrátane jej Dodatkov ukončené dňa 14.08.2020.

5. Žalovaný 2/ sa k žalobe sa vyjadril podaním zo dňa 26.09.2020, vo vyjadrení uviedol, že dňa 14.08.2020 došlo medzi žalovaným 1/ a žalovaným 2/ k uzatvoreniu Dohody o ukončení Zmluvy o budúcej kúpnej zmluve, ktorej predmetom je ukončenie vzájomných zmluvných práv a povinností vyplývajúcich zo zmluvného vzťahu založeného Zmluvou o budúcej kúpnej zmluve č. 01/2019 uzatvorenej dňa 23.07.2019 podľa §50a Občianskeho zákonníka a z jej dodatku č. 1/2020 zo dňa 05.02.2020, čím zanikli všetky vzájomné práva a povinnosti zmluvných strán. Uzatvorenie dohody bolo schválené Uznesením Obecného zastupiteľstva Obce E.. 49/5/2020 dňa 13.08.2020. K zániku

zmluvného vzťahu došlo 14.08.2020, pred doručením návrhu na určenie neplatnosti zmluvy, žalovaný 2/ preto žalobu považuje za nedôvodnú, navrhuje ju zamietnuť a priznať žalovanému 2/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

6. Žalobca vo vyjadrení k vyjadreniu žalovaných k žalobe zo dňa 02.11.2020 uviedol, že žalobca sa domáha absolútnej neplatnosti zmluvy a jej dodatku, keďže bola uzavretá v rozpore so zákonom o verejnom obstarávaní najmä so zmyslom a účelom § 10 ods. 1 zákona. V prípade absolútne neplatného právneho úkonu podľa § 39 Občianskeho zákonníka sa môže jeho neplatnosti dovoliavať ktorákoľvek strana a súd je povinný prihliadať na absolútnu neplatnosť právneho úkonu ex offa. K uzavretiu Dohody o ukončení Zmluvy o budúcej kúpnej zmluve došlo 14.08.2020 po podaní návrhu, návrh žalobca podal dôvodne postupujúc podľa § 180 ZVO. Žalobca s poukazom na § 161 ods. 1 a 2 CSP uviedol, že ukončenie zmluvného vzťahu, ktorého neplatnosti sa žalobca dovoláva, spôsobuje, že pre prebiehajúce konanie nie sú splnené procesné podmienky. Vzhľadom na to, že žalovaní ukončili zmluvu v znení jej dodatku dohodou, nie je možné nedostatok procesnej podmienky v konaní odstrániť. Uvedené je spôsobené výlučne konaním žalovaných, preto navrhuje, aby súd pre nedostatok procesných podmienok konanie zastavil, náhradu trov si neuplatňuje a navrhuje, aby súd rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

7. Na výzvu súdu na upresnenie navrhovaného procesného postupu (odstránenie vád nezrozumiteľného podania zo dňa 29.12.2020, č.l. 59 spisu) v podaní zo dňa 28.01.2020 uviedol, že k ukončeniu Zmluvy o budúcej kúpnej zmluve pristúpili žalovaní až po tom, ako žalobca podal návrh na určenie jej neplatnosti, preto na podanom návrhu trvá, pričom opätovne uvádza, že sa domáha určenia absolútnej neplatnosti, na ktorú je súd povinný prihliadať ex offa, čo odôvodňuje tým, že absolútne neplatnú zmluvu s účinkami ex tunc od počiatku, nie je možné (v neskoršom čase) ukončiť. Žalobca poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Cdo 48/2010 zo dňa 29.02.2012 a rozsudok Krajského súdu v Žiline, spis. zn. 11Co/489/2015 zo dňa 23.02.2016.

8. Žalovaný 1/ v duplike k replike žalobcu zo dňa 18.02.2021, uviedol, že pred uzatvorením napadnutej zmluvy sa informoval v iných samosprávach nájomné byty rovnakým spôsobom, k pochybeniu neprišlo zo strany žalovaného 1/ úmyselne. Odstúpením od zmluvy, na ktorom trval žalobca, sa žalovaný 1/ snažil napraviť situáciu a urobil tak ešte pred prvým pojednávaním.

9. Žalovaný 2/ dupliku nepripojil.

10. Podľa § 177 ods. 1 CSP súd nariadi na prejednanie veci samej pojednávanie.

11. V prejednávanej veci súd podľa § 177 ods. 1 CSP nariadil pojednávanie, vykonal dokazovanie listinnými dôkazmi predloženými stranami sporu tvoriacimi obsah spisu a z vykonaného dokazovania zistil tento skutkový a právny stav:

12. Zo Zmluvy o budúcej kúpnej zmluve uzatvorenej podľa § 50a Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov č. 01/2019 súd zistil, že žalovaný 1/ ako budúci kupujúci a žalovaný 2/ ako budúci predávajúci uzavreli dňa 23.07.2019 zmluvu, ktorou sa žalovaný 2/ ako budúci predávajúci a zároveň budúci stavebník bytového domu zaviazal zhotoviť byty v bytovom dome v bežnom štandarde podľa požiadaviek zák. č. 433/2010 Z.z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní a požiadaviek zák.č. 150/2013 Z.z. o Štátnom fonde rozvoja bývania. Žalovaný 1/ ako budúci kupujúci deklaroval záujem nadobudnúť všetky byty v bytovom dome, spoluvlastnícke podiely na spoločných častiach, spoločných zariadeniach a technickej vybavenosti do výlučného vlastníctva po nadobudnutí právoplatnosti kolaudačného rozhodnutia (č.l. I. zmluvy). Budúci predávajúci sa tiež zaviazal, že zhotoví stavbu: Výstavbu bytového domu, Bytový dom 12 b.j., spolu s príslušenstvom a technickú vybavenosť bytového domu podľa projektovej dokumentácie G. (I. II bod 2.3. 2.8 zmluvy). Zmluvné strany sa tiež dohodli, že najneskôr v lehote do 31.12.2020 uzatvoria kúpnu zmluvu, ktorou budúci predávajúci prevedie na budúceho kupujúceho právo k nehnuteľnosti Výstavba bytového domu, Bytový dom 12 b.j. a prislúchajúcej technickej vybavenosti a budúci kupujúci sa zaväzuje, že zaplatí budúcemu predávajúcemu kúpnu cenu podľa požiadaviek platných zákonov SR na poskytovanie dotácie MDaV SR a úveru zo ŠFRB. Súčasťou kúpnej zmluvy musí byť kolaudačné rozhodnutie a list vlastníctva (čl. III. body 3.1, 3.8, 3.15 zmluvy). V čl. IV. zmluvy si zmluvné strany dohodli predpoklad začatia stavby

termínom 7/2019, ukončenia stavby termínom 10/2020 a kolaudácie stavby termínom 11/2020. Zmluva bola schválená uznesením obecného zastupiteľstva žalovaného 1/ č. 24/3/2019 zo dňa 19.07.2019.

13. Z Dodatku č. 1/2020 zo dňa 05.02.2020 k Zmluve o budúcej kúpnej zmluve č. 01/2019 vyplýva, že zmluvné strany si dojednali špecifikáciu bytov, spoločných častí a zariadení bytového domu a technickej vybavenosti, výšku kúpnej ceny a platobné podmienky. Dodatok bol schválený obecným zastupiteľstvom žalovaného 1/ č. 17/1/2020.

14. Z písomnosti žalovaného 1/ adresovanej žalobcovi Žiadosť o poskytnutie informácie - odpoveď zo dňa 20.04.2020 č. OcÚOč73/001/2020 vyplýva, že žalovaný 1/ neeviduje ani nerealizuje zákazku na výstavbu bytového domu a ani neuplatnil výnimky zo zákona o verejnom obstarávaní. Žalovaný 1/ však uviedol, že uzatvoril so žalovaným 2/ zmluvu o budúcej zmluve na budúcu kúpu postavených bytových domov žalovaným 2/, z ktorej mu nevyplýva priamy finančný záväzok voči žalovanému 2/.

15. Z Dohody o ukončení Zmluvy o budúcej kúpnej zmluve zo dňa 14.08.2020 vyplýva, že žalovaný 1/ a žalovaný 2/ sa dohodli na zrušení Zmluvy o budúcej kúpnej zmluve uzatvorenej podľa § 50a Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov č. 01/2019 vrátane jej dodatkov, od počiatku. Dohoda bola schválená uznesením obecného zastupiteľstva žalovaného 1/ č. 49/5/2020 dňa 13.08.2020.

16. Podľa § 137 CSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o

- a) splnení povinnosti,
- b) nároku na usporiadanie práv a povinností strán, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu,
- c) určenia, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu, alebo
- d) určenia právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

17. Podľa § 30 ods. 1 CSP na konanie v sporoch určenia neplatnosti zmluvy, koncesnej zmluvy na práce alebo rámcovej dohody podľa osobitného predpisu je príslušný Okresný súd Malacky; jeho obvodom je celé územie Slovenskej republiky.

18. Podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

19. Podľa § 31 zák.č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy, úrad pre verejné obstarávanie je ústredným orgánom štátnej správy pre verejné obstarávanie.

20. Podľa § 180 ZVO, ak úrad pri výkone dohľadu nad verejným obstarávaním zistí, že verejný obstarávateľ, obstarávateľ alebo osoba podľa § 8 v rozpore s týmto zákonom uzavrie zmluvu, koncesnú zmluvu, rámcovú dohodu alebo dodatok k zmluve, koncesnej zmluve alebo rámcovej dohode, v lehote jedného roka odo dňa jej uzavretia podá návrh na určenie jej neplatnosti súdom.

21. Podľa článku 4 Smernice európskeho parlamentu a rady 2007/66/ES zo dňa 11.12.2007, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice Rady 89/665/EHS a 92/13/EHS, publikovanej v Úradnom vestníku EÚ 20.12.2007, táto smernica nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jej uverejnení v Úradnom vestníku Európskej únie.

22. Podľa ods. 13 recitálu Smernice európskeho parlamentu a rady 2007/66/ES, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice Rady 89/665/EHS a 92/13/EHS, pokiaľ ide o zvýšenie účinnosti postupov preskúmania v oblasti zadávania verejných zákaziek, s cieľom bojovať proti nezákonne vedenému priamemu zadávaniu zákaziek, ktoré Súdny dvor označil za najvážnejšie porušenie práva Spoločenstva v oblasti zadávania verejných zákaziek zo strany verejného obstarávateľa alebo obstarávateľa, by sa mali ustanoviť účinné, primerané a odradzujúce sankcie. Zmluvy uzavreté na základe nezákonne vedeného priameho zadávania zákaziek by sa preto mali v zásade považovať za neplatné. Neplatnosť by nemala byť automatická, ale mal by ju overiť nezávislý orgán zodpovedný za preskúmanie alebo by mala vyplývať z rozhodnutia tohto orgánu.

23. Podľa ods. 21 recitálu Smernice európskeho parlamentu a rady 2007/66/ES, pri stanovovaní pravidiel, ktorými sa zabezpečuje, že sa zmluva považuje za neplatnú, majú členské štáty za cieľ dosiahnuť, aby zanikla možnosť vynucovať a vykonávať práva a povinnosti zmluvných strán. Dôsledky vyplývajúce z toho, že sa zmluva považuje za neplatnú, by mali určiť vnútroštátne právne predpisy. Vnútroštátne právne predpisy preto môžu ustanoviť zrušenie všetkých zmluvných povinností so spätnou platnosťou (ex tunc) alebo naopak obmedziť rozsah pôsobnosti zrušenia na tie povinnosti, ktoré by sa mali ešte vykonať (ex nunc). To by nemalo viesť k absencii prísnych sankcií, ak sa povinnosti vyplývajúce zo zmluvy v celom alebo takmer v celom rozsahu už splnili. Pre takéto prípady by členské štáty mali v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi ustanoviť aj alternatívne sankcie zohľadňujúce rozsah, v akom zostáva zmluva platná. Podobne sa vo vnútroštátnych právnych predpisoch majú ustanoviť dôsledky týkajúce sa možného vrátenia akýchkoľvek súm, ktoré sa prípadne vyplatili, ako aj všetkých ostatných foriem možnej náhrady vrátane finančnej náhrady, ak nie je možná náhrada vecná.

24. Podľa ods. 22 recitálu Smernice európskeho parlamentu a rady 2007/66/ES, s cieľom zachovať primeranosť uplatňovaných sankcií však členské štáty môžu udeliť orgánu zodpovednému za preskúmanie možnosť nespochybníť zmluvu alebo uznať niektoré z jej dočasných účinkov alebo všetky jej dočasné účinky, ak si výnimočné okolnosti dotknutého prípadu vyžadujú rešpektovanie určitých prevažujúcich dôvodov týkajúcich sa všeobecného záujmu. V uvedených prípadoch by sa namiesto toho mali uplatňovať alternatívne sankcie. Orgán zodpovedný za preskúmanie, ktorý je nezávislý od verejného obstarávateľa alebo obstarávateľa, by mal preskúmať všetky súvisiace aspekty s cieľom stanoviť, či si prevažujúce dôvody týkajúce sa všeobecného záujmu vyžadujú, aby sa platnosť zmluvy zachovala.

25. Podľa ods. 24 recitálu Smernice európskeho parlamentu a rady 2007/66/ES, pri neplatnosti zmluvy sa hospodárske záujmy môžu považovať za prevažujúce dôvody len vtedy, ak by neplatnosť mala za mimoriadnych okolností neprimerané následky. Hospodárske záujmy priamo spojené so zákazkou by však nemali byť prevažujúcimi dôvodmi.

26. Podľa čl. 2d ods. 1 Smernice Rady 89/665/EHS z 21. decembra 1989 o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa uplatňovania postupov preskúmania v rámci verejného obstarávania tovarov a prác, v znení Smernice 2007/6/ES, členské štáty zabezpečia, aby orgán zodpovedný za preskúmanie, ktorý je nezávislý od verejného obstarávateľa, považoval zmluvu za neplatnú alebo aby tento orgán rozhodol o neplatnosti zmluvy v týchto prípadoch:

a) ak verejný obstarávateľ zadal zákazku bez predchádzajúceho uverejnenia oznámenia o vyhlásení zadávacieho konania v Úradnom vestníku Európskej únie bez toho, aby to povoľovala smernica 2004/18/ES;

b) v prípade porušenia článku 1 ods. 5, článku 2 ods. 3 alebo článku 2a ods. 2 tejto smernice, ak takéto porušenie neumožnilo uchádzačovi, ktorý žiada o preskúmanie, využiť opravné prostriedky pred zadaním zákazky; v prípade porušenia spojeného s porušením smernice 2004/18/ES, ak takéto porušenie ovplyvnilo možnosť uchádzača žiadajúceho o preskúmanie získať zákazku, alebo

c) v prípadoch uvedených v článku 2b písm. c) druhom pododseku tejto smernice, ak členské štáty uplatnili výnimku z odkladnej lehoty pre zákazky zadané na základe rámcovej dohody a dynamického obstarávacieho systému.

27. Podľa čl. 2d ods. 2 Smernice Rady 89/665/EHS, v znení Smernice 2007/6/ES, dôsledky neplatnosti zmluvy sa upravujú vo vnútroštátnom práve. Vo vnútroštátnom práve sa môže so spätnou účinnosťou ustanoviť zrušenie všetkých zmluvných povinností alebo obmedzenie rozsahu zrušenia na tie povinnosti, ktoré sa ešte majú vykonať. V druhom prípade členské štáty zabezpečia uplatnenie iných sankcií v zmysle článku 2e ods. 2.

28. Podľa čl. 2d ods. 2 Smernice Rady 89/665/EHS, v znení Smernice 2007/66/ES, členské štáty môžu ustanoviť, že orgán zodpovedný za preskúmanie, ktorý je nezávislý od verejného obstarávateľa, nesmie vyhlásiť zmluvu za neplatnú, aj keď sa uzavrela nezákonne z dôvodov uvedených v odseku 1, ak tento orgán po preskúmaní všetkých relevantných aspektov zistí, že prevažujúce dôvody týkajúce sa všeobecného záujmu si vyžadujú, aby sa účinky zmluvy zachovali. V tomto prípade sa namiesto toho uplatňujú alternatívne sankcie, ktoré členské štáty ustanovia v zmysle článku 2e ods. 2.

29. Podľa čl. 2d ods. 4 Smernice Rady 89/665/EHS, v znení Smernice 2007/66/ES, členské štáty ustanovia, že odsek 1 písm. a) tohto článku sa neuplatňuje, ak:

- verejný obstarávateľ považuje zadanie zákazky bez predchádzajúceho uverejnenia oznámenia o vyhlásení zadávacieho konania v Úradnom vestníku Európskej únie za prípustné v súlade so smernicou 2004/18/ES,
- verejný obstarávateľ uverejnil v Úradnom vestníku Európskej únie oznámenie uvedené v článku 3a tejto smernice, v ktorom vyjadruje svoj zámer uzavrieť zmluvu, a
- zmluva sa neuzavrela pred uplynutím lehoty najmenej 10 kalendárnych dní, ktorá začína plynúť dňom nasledujúcim po dni uverejnenia tohto oznámenia.

30. Podľa čl. 2d ods. 5 Smernice Rady 89/665/EHS, v znení Smernice 2007/66/ES, členské štáty ustanovia, že odsek 1 písm. c) tohto článku sa neuplatňuje, ak:

- verejný obstarávateľ dospel k názoru, že zadanie zákazky je v súlade s druhou zarážkou druhého pododseku článku 32 ods. 4 alebo s článkom 33 ods. 5 a 6 smernice 2004/18/ES,
- verejný obstarávateľ zaslal dotknutým uchádzačom rozhodnutie o zadaní zákazky spolu so zhrnutím dôvodov v zmysle článku 2a ods. 2 štvrtého pododseku prvej zarážky tejto smernice, a
- zmluva sa neuzavrela pred uplynutím lehoty najmenej 10 kalendárnych dní, ktorá začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, keď bolo rozhodnutie o zadaní zákazky poslané dotknutým uchádzačom faxom alebo elektronickými prostriedkami, alebo pri využití iných komunikačných prostriedkov pred uplynutím lehoty najmenej 15 kalendárnych dní, ktorá začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, keď bolo rozhodnutie o zadaní zákazky poslané dotknutým uchádzačom, alebo pred uplynutím lehoty najmenej 10 kalendárnych dní, ktorá začína plynúť dňom nasledujúcim po dni doručenia rozhodnutia o zadaní zákazky.

31. Podľa čl. 2e ods. 1 Smernice Rady 89/665/EHS, v znení Smernice 2007/66/ES, v prípade porušenia článku 1 ods. 5, článku 2 ods. 3 alebo článku 2a ods. 2, na ktoré sa nevzťahuje článok 2d ods. 1 písm. b), členské štáty ustanovia neplatnosť v súlade s článkom 2d ods. 1 až 3 alebo alternatívne sankcie. Členské štáty môžu ustanoviť, že orgán zodpovedný za preskúmanie, ktorý je nezávislý od verejného obstarávateľa, po posúdení všetkých relevantných aspektov rozhodne, či by sa mala zmluva považovať za neplatnú alebo či by sa mali uložiť alternatívne sankcie.

32. Podľa čl. 2e ods. 2 Smernice Rady 89/665/EHS, v znení Smernice 2007/66/ES, alternatívne sankcie musia byť účinné, primerané a odrádzajúce. Alternatívne sankcie sú: uloženie pokút verejnému obstarávateľovi alebo skrátenie dĺžky trvania zmluvy. Členské štáty môžu preniesť na orgán zodpovedný za preskúmanie široké rozhodovacie právomoci o tom, či zohľadní všetky príslušné faktory vrátane závažnosti porušenia, správania sa verejného obstarávateľa a v prípadoch uvedených v článku 2d ods. 2 rozsah, v ktorom zmluva ostáva v platnosti. Náhrada škody nie je primeranou sankciou na účely tohto odseku.

33. Podľa § 7 ods. 1 písm. b) ZVO verejný obstarávateľ na účely tohto zákona je obec.

34. Podľa § 10 ods. 1 ZVO verejný obstarávateľ a obstarávateľ sú povinní pri zadávaní zákaziek, koncesií a pri súťaži návrhov postupovať podľa tohto zákona.

35. Podľa § 1 ods. 2 písm. c) ZVO, tento zákon sa nevzťahuje na nadobúdanie existujúcich stavieb alebo nájom existujúcich stavieb a iných nehnuteľností alebo nadobúdanie práv k nim akýmkoľvek spôsobom financovania.

36. Podľa § 3 ods. 1 ZVO zákazka je odplatná zmluva uzavretá medzi jedným alebo viacerými verejnými obstarávateľmi alebo obstarávateľmi na jednej strane a jedným alebo viacerými úspešnými uchádzačmi na strane druhej, ktorej predmetom je dodanie tovaru, uskutočnenie stavebných prác alebo poskytnutie služby.

37. Podľa § 3 ods. 3 ZVO zákazka na uskutočnenie stavebných prác na účely tohto zákona je zákazka, ktorej predmetom je

- a) uskutočnenie stavebných prác alebo vypracovanie projektovej dokumentácie a uskutočnenie stavebných prác súvisiacich s niektorou z činností uvedených v oddiele 45 slovníka obstarávania,
- b) uskutočnenie stavby alebo vypracovanie projektovej dokumentácie a uskutočnenie stavby alebo

c) uskutočnenie stavby akýmkoľvek spôsobom podľa požiadaviek, ktoré určil verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ, ktorý má rozhodujúci vplyv na druh stavby alebo projekt stavby.

38. Podľa § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka touto časťou zákona sa spravujú takisto záväzkové vzťahy medzi subjektom verejného práva, ak sa týkajú zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti.

39. Podľa § 261 ods. 3 písm. b) na účely odseku 2 subjektom verejného práva je obec.

40. Podľa § 10 ods. 14 zák. č. 150/2013 Z. z. o štátnom fonde rozvoja bývania, podporu na obstaranie nájomného bytu podľa § 6 ods. 1 písm. b) <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2013/150/20210701>> možno poskytnúť aj, ak žiadateľ uzavrel so zhotoviteľom zmluvu o budúcej kúpnej zmluve a následne kúpnu zmluvu uzavrie najneskôr do konca mesiaca december v druhom kalendárnom roku nasledujúcom po roku, v ktorom bola uzavretá zmluva. Súčasťou následnej kúpnej zmluvy musí byť právoplatné kolaudačné rozhodnutie obstarávaného nájomného bytu.

41. Podľa § 7 ods. 1 písm. b) zák. č. 150/2013 Z. z. žiadateľom môže byť obec; v hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave a v meste Košice aj mestská časť.

42. Podľa § 3 zák. č. 443/2010 Z. z. o dotáciách na rozvoj bývania, dotáciu možno poskytnúť na a) obstaranie nájomného bytu na účel sociálneho bývania podľa tohto zákona, b) obstaranie technickej vybavenosti.

43. Podľa § 7 písm. a) zák. č. 443/2010 Z. z. žiadateľom o poskytnutie dotácie môže byť obec; v hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave a v meste Košice aj mestská časť.

44. Vzhľadom na to, že žalobca trval na podanej žalobe, súd nariadil vo veci pojednávanie, vykonal dokazovanie stranami predloženými dôkazmi, keď iné dôkazy neboli žiadnou zo strán navrhnuté a ani predložené a po vykonanom dokazovaní a právnom posúdení veci dospel k záveru, že žalobe nie je možné vyhovieť.

45. Žalobca sa žalobou doručenou Okresnému súdu Malacky ako kauzálne príslušnému súdu s poukazom na § 30 CSP domáhal určenia neplatnosti Zmluvy o budúcej kúpnej zmluve č. 01/2019 zo dňa 23.07.2019 a jej Dodatku č. 1/2020 zo dňa 05.02.2020 z dôvodu, že zmluva bola uzatvorená v rozpore s § 10 ods. 1 ZOV a § 3 ods. 3 ZVO, a z toho dôvodu je absolútne neplatným právnym úkonom podľa § 39 Občianskeho zákonníka, keď z napadnutej zmluvy vyplýva naplnenie definičných znakov zmluvy o dielo, jej predmetom je výstavba bytového domu podľa požiadaviek žalovaného 1/, t. j. zhotovenie dovtedy nejestvujúcej stavby, a teda predpoklad existencie zákazky na stavebné práce podľa zákona o verejnom obstarávaní. Napadnutá zmluva a následná budúca kúpna zmluva pre zistenie skutočnej vôle žalovaných predstavujú jeden celok a zhotovenie diela zodpovedá zákazke na stavebné práce a zákon o verejnom obstarávaní v takom prípade ukladá povinnosť zvoliť niektorý z postupov určených podľa príslušajúceho finančného limitu. Vecnú aktívnu legitimáciu na podanie žaloby žalobca odôvodňuje ustanovením § 180 ZOV, podanú žalobu právne kvalifikoval ako špecifický druh určovacej žaloby v zmysle § 137 písm. c) CSP, keď žalobca nemusí tvrdiť ani preukazovať žiaden naliehavý právny záujem.

46. Z obsahu žaloby vyplýva, že žalobca uplatňuje nároky, ktoré mu ZVO priznáva z tvrdeného porušenia postupu v kontraktačnom procese, upravenom zákonom o verejnom obstarávaní žalovaným 1/ ako verejným obstarávateľom v samotnom procese obstarania zákazky pri uzatvorení zmluvy, kde na konanie a rozhodovanie o takejto žalobe je kauzálne príslušný Okresný súd Malacky s poukazom na ustanovenie § 30 CSP.

Súd skúmal prípustnosť žaloby, t.j. splnenie podmienok upravených osobitným predpisom na jej podanie z dôvodov vymedzených žalobcom v žalobe podanej podľa § 137 CSP v spojení s § 180 ZVO, až následne vec môže posúdiť meritórne a rozhodnúť, teda skúmať dôvodnosť podanej žaloby.

47. Zákon o verejnom obstarávaní upravuje okruh subjektov oprávnených podať žalobu o neplatnosť zmluvy, koncesnej zmluvy, rámcovej dohody alebo dodatku k zmluve, koncesnej zmluve alebo rámcovej dohode v ustanoveniach § 180 a 181 ods. 1 ZVO, a to za splnenia striktnie vymedzených podmienok, kedy sa zákonom určený žalobca môže obrátiť na súd. Oprávnenou osobou na podanie žaloby na

určenie neplatnosti zmluvy, koncesnej zmluvy alebo rámcovej dohody súdom podľa § 181 ods. 1 ZVO je uchádzač, záujemca, účastník alebo osoba, ktorá mohla mať záujem o získanie konkrétnej zákazky alebo koncesie a ktorej práva alebo právom chránené záujmy boli alebo mohli byť dotknuté postupom verejného obstarávateľa alebo obstarávateľa, zároveň zákon limituje možnosť napadnúť platnosť zmluvy v prípade, ak ide o nadlimitné zákazky alebo nadlimitné koncesie. V prípade § 180 je aktívne legitimovaným na podanie žaloby Úrad pre verejné obstarávanie, teda žalobca, a to v prípade akejkoľvek zákazky alebo koncesie bez ohľadu na finančný limit. Vnútroštátna úprava teda rozšírila nad rámec požiadaviek revízných smerníc okruh aktívne legitimovaných subjektov na podanie žaloby na určenie neplatnosti zmluvy v § 180 o Úrad pre verejné obstarávanie, ktorý ústredným orgánom štátnej správy pre verejné obstarávanie (§ 31 zák.č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy) a zároveň upravuje špecifické podmienky pre podanie žaloby žalobcom aktívne legitimovaným podľa § 180 ZVO, a to len v prípade, ak pri výkone dohľadu nad verejným obstarávaním zistí, že verejný obstarávateľ, obstarávateľ alebo osoba podľa § 8 v rozpore s týmto zákonom - teda v rozpore so ZVO - uzavrie zmluvu, koncesnú zmluvu, rámcovú dohodu alebo dodatok k zmluve, koncesnej zmluve alebo rámcovej dohode, a len v prekluzívnej lehote jedného roka odo dňa jej uzavretia. Na rozdiel od predchádzajúcej vnútroštátnej úpravy možnosti úradu podať takúto žalobu (zák. č. 25/2006 Z. z.) ide o právnu povinnosť žalobcu na podanie žaloby, ktorá je viazaná na podmienku zistenia rozporu postupu verejného obstarávateľa pri uzatvorení zmluvy so ZVO pri výkone dohľadu a lehotu jedného roka od uzatvorenia zmluvy. Žalobca v postavení ústredného orgánu štátnej správy pre verejné obstarávanie a orgánu dohľadu je s poukazom na čl. 2 ods. 2 Ústavy SR oprávnený a povinný konať iba na základe ústavy, v jej medziach, ale súčasne v rozsahu a tiež spôsobom, ktorý ustanoví zákon. V prípade konania vo veci žaloby podľa § 180 ZVO je spôsob konania žalobcu podmienený zisteniami pri výkone dohľadu.

48. Súd sa nestotožnil s právnou kvalifikáciou podanej žaloby žalobcom ako žaloby podľa § 137 písm. c) CSP o určenie, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. Civilný sporový poriadok na rozdiel od predchádzajúceho procesného kódexu (zák. č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok) diferencuje žaloby na určenie, či tu právo je alebo nie je upravené v § 137 písm. c) CSP, pričom pri tomto type žaloby je nevyhnutnou podmienkou preukázanie naliehavého právneho záujmu na takomto určení, naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu; a na žaloby na určenie právnej skutočnosti upravené v § 137 písm. d) CSP, pričom žaloba na určenie právnej skutočnosti je prípustná výlučne v prípade, ak to vyplýva z osobitného predpisu. V konaniach podľa § 137 písm. c) CSP má súd určiť aktuálny právny stav, nie je prípustné určovať práva do minulosti, ak tieto už zanikli. V prípade žalôb o určenie, či tu právo je alebo nie je, musí byť vždy prítomný naliehavý právny záujem žalobcu na takomto určení, a to aj v prípade, ak vyplýva z osobitného predpisu a žalobca ho nemusí preukazovať. Osobitné predpisy, ktoré mal zákonodarca na mysli v prípade žalôb podľa § 137 písm. d) CSP vždy obsahujú výslovné oprávnenie na podanie žaloby, t.j. zjednodušene povedané ich formulácia je uvádzaná ako: „... je oprávnený podať na súd žalobu ...“ alebo „...je oprávnený domáhať sa na súde určenia neplatnosti...“, v prípade ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka tomu tak nie je. Žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu podľa § 39 Občianskeho zákonníka nie je žalobou, ktorá by vyplývala z osobitného predpisu a nemožno ju subsumovať pod typ žaloby podľa § 137 písm. d) CSP. Ustanovenie § 39 Občianskeho zákonníka totiž neuvádza explicitne oprávnenie podať žalobu, len konštatuje, z akých dôvodov je možné právny úkon považovať za neplatný.

49. Pri uvedených žalobách na rozdiel od § 137 písm. c) CSP z konkrétneho osobitného predpisu vyplýva dôvod neplatnosti konkrétnej právnej skutočnosti. Ustanovenie § 180 ZVO upravuje legitimáciu žalobcu obrátiť na súd a žiadať vyslovenie neplatnosti zmluvy len v prípade uzavretia zmluvy v rozpore s predpismi verejného obstarávania (formulácia „ak úrad pri výkone dohľadu nad verejným obstarávaním zistí, že verejný obstarávateľ, obstarávateľ alebo osoba podľa § 8 v rozpore s týmto zákonom uzavrie zmluvu“). V prípade zákona o verejnom obstarávaní ide o osobitný predpis, z ktorého vyplýva oprávnenie podať žalobu na určenie právnej skutočnosti (ktorou uzavretie/neplatnosť zmluvy nepochybne je). Právne skutočnosti sú podmienky či predpoklady, ustanovené právnou normou <https://sk.wikipedia.org/wiki/Pr%C3%A1vna_norma>, ktoré determinujú vznik, zmenu a zánik právnych vzťahov. Subjektívne právne skutočnosti sú prejavom vôle ľudí, objektívne právne skutočnosti vznikajú nezávisle od ich vôle. Objektívnymi právnymi skutočnosťami sú právne udalosti a právne domnienky a fikcie. Subjektívnymi právnymi skutočnosťami sú konštitutívne rozhodnutia, vytvorenie veci alebo diela alebo právne relevantné úkon <https://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Pr%C3%A1vne_relevantn%C3%BD_%C3%BAkon&action=edit&redlink=1>. Právne relevantné úkony sa potom delia na právne a protiprávne úkony. Pri protiprávných úkonoch rozlišujeme, či išlo o zavinené (tzv. delikty) alebo

nezavinené protiprávne konanie. Možno teda konštatovať, že v súdnej veci ide o žalobu v zmysle § 137 písm. d) CSP. Oprávnenie žalobcu podať žalobu vyplýva priamo z právneho predpisu. Žaloba o určenie neplatnosti zmluvy z procesného hľadiska zodpovedá žalobám podľa § 137 písm. d) CSP o určenie neplatnosti právnej skutočnosti, čo je predmetom konania v týchto žalobách.

50. V sporoch o určenie neplatnosti zmluvy, koncesnej zmluvy na práce alebo rámcovej dohody podľa osobitného predpisu (ZVO) rozhodujú všeobecné súdy (Okresný súd Malacky ako súd prvej inštancie a Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd) postupom upraveným Civilným sporovým poriadkom v civilnom sporovom konaní. Zákon ukladá účastníkom, ktorí žiadajú o procesnú ochranu svojich nárokov a stoja proti sebe v konaní pred súdom, povinnosť tvrdiť, že tu určitý právny vzťah, o ktorého ochranu žiadajú skutočne existuje (analogicky R/49/1982). Predmetom civilného sporového konania je konkrétny nárok, ktorý tvoria dve zložky, a to vecné odôvodnenie nároku, t.j. opis skutkového stavu a žalobná žiadosť, navrhovaný petít. Základným predpokladom, aby sa súd mohol v civilnom sporovom konaní vôbec zberať sporovou vecou tak, že o nej autoritatívne meritórne rozhodne, je existencia sporu. Z čl. I. Základných princípov CSP upravujúceho právo na súdnu ochranu vyplýva, že súdy rozhodujú spory vyplývajúce z ohrozenia alebo porušenia subjektívnych práv. Teda predpokladom, aby súd meritórne vec na základe žaloby podľa § 137 d) prejednal je, že musí byť o tejto právnej skutočnosti medzi účastníkmi spor a v čase rozhodovania súdu musí právna skutočnosť existovať a byť spôsobilá vyvolať právne účinky. V civilnom sporovom konaní súdy riešia a rozhodujú konkrétne spory medzi stranami, musí ísť o reálny existujúci konkrétny spor, resp. sporná právna skutočnosť musí existovať, úlohou súdov nie je riešenie akademických otázok, hoc aj opakujúcich sa v iných skutkovo podobných veciach.

51. V súdnej veci nastala zmena skutkového stavu po začatí konania tak, že žalovaný 1/ a žalovaný 2/ uzatvorili Dohodu o ukončení Zmluvy o budúcej kúpnej zmluve zo dňa 14.08.2020, schválenú uznesením obecného zastupiteľstva žalovaného 1/ č. 49/5/2020 dňa 13.08.2020, ktorou sa dohodli na zrušení zmluvy vrátane jej dodatkov od počiatku a vysporiadaní všetkých vzájomných nárokov z tohto zmluvného vzťahu. Sporná právna skutočnosť teda v čase rozhodovania súdu neexistuje a odpadol predmet sporu. Na danú zmenu skutkového stavu žalobca adekvátne procesne nereagoval, v podaní zo dňa 02.11.2020 s poukazom na § 161 ods. 1 a 2 CSP uviedol, že ukončenie zmluvného vzťahu, ktorého neplatnosti sa žalobca dovoľáva, spôsobuje, že nie sú splnené procesné podmienky konania, nedostatok procesnej podmienky nie je možné odstrániť a navrhol, aby súd pre nedostatok procesných podmienok konanie zastavil. Následne na výzvu súdu uviedol, že na podanom návrhu trvá, nakoľko sa domáha určenia absolútnej neplatnosti zmluvy, na ktorú je súd povinný prihliadať ex offa, čo odôvodňuje tým, že absolútne neplatnú zmluvu, ktorá je neplatná s účinkami ex tunc od počiatku, nie je možné (v neskoršom čase) ukončiť.

52. Ani táto argumentácia žalobcu neumožňuje, aby súd rozhodoval o neexistujúcej právnej skutočnosti. Koncept neplatnosti zmlúv podľa revízných smerníc je pre oblasť verejného obstarávania špecifický, všeobecná úprava neplatnosti právnych úkonov tak podľa režimu Občianskeho zákonníka, ako aj Obchodného zákonníka, nie je plne aplikovateľná na režim neplatnosti zmlúv, ktorý predpokladá smernica. Ako vyplýva z recitálu smernice 2007/66/ES a najmä naň nadväzujúceho obsahu jednotlivých článkov smernice 89/665/EHS, členské štáty by mali vo svojej úprave s cieľom bojovať proti nezákonne vedenému priamemu zadávaniu zákaziek, ktoré Súdny dvor označil za najvážnejšie porušenie práva Spoločenstva stanoviť účinné, primerané a odradzujúce sankcie. Revízne smernice akceptujú princíp právnej istoty zmluvných vzťahov a zásadu pacta sunt servanda a upravujú povinnosť aplikovať neplatnosť právneho úkonu len v prípade najzávažnejších porušení postupov verejného obstarávania. Dôsledky vyplývajúce z toho, že sa zmluva považuje za neplatnú, by mali určiť vnútroštátne právne predpisy, ktoré môžu ustanoviť zrušenie všetkých zmluvných povinností so spätnou platnosťou (ex tunc) alebo naopak obmedziť rozsah pôsobnosti zrušenia na tie povinnosti, ktoré by sa mali ešte vykonať (ex nunc) a pre prípady ak sa povinnosti vyplývajúce zo zmluvy v celom alebo takmer v celom rozsahu už splnili, by mali vnútroštátnymi právnymi predpismi ustanoviť aj alternatívne sankcie zohľadňujúce rozsah, v akom zostáva zmluva platná. Podobne sa vo vnútroštátnych právnych predpisoch majú ustanoviť dôsledky týkajúce sa možného vrátenia akýchkoľvek súm, ktoré sa prípadne vyplatili, ako aj všetkých ostatných foriem možnej náhrady vrátane finančnej náhrady, ak nie je možná náhrada vecná. Smernica ďalej umožňuje upraviť členským štátom možnosť nespochybníť zmluvu alebo uznať niektoré alebo všetky z jej dočasných účinkov, ak si výnimočne okolnosti prípadu vyžadujú rešpektovanie prevažujúcich dôvodov týkajúcich sa všeobecného záujmu a vyžadujú, aby sa platnosť zmluvy zachovala. V uvedených prípadoch by sa namiesto toho mali uplatňovať alternatívne sankcie.

53. Zmluvy uzavreté na základe nezákonne vedeného priameho zadávania zákaziek by sa preto mali v zásade považovať za neplatné, avšak neplatnosť by nemala byť automatická, ale mal by ju overiť nezávislý orgán alebo by mala vyplynúť z rozhodnutia tohto orgánu. Členské štáty pri stanovovaní pravidiel, ktorými sa zabezpečuje, že zmluva sa považuje za neplatnú, majú dosiahnuť cieľ, aby zanikla možnosť vynucovať a vykonávať práva a povinnosti zmluvných strán.

54. Koncept neplatnosti zmlúv podľa smerníc sa podľa názoru súdu približuje nášmu ponímaniu relatívnej neplatnosti právneho úkonu (dovolať sa neplatnosti môže každá osoba, ktorá má alebo mala záujem o získanie zákazky a ktorá bola poškodená alebo existuje riziko poškodenia tvrdeným porušením postupu; právo dovolať sa neplatnosti právneho úkonu je časovo ohraničené prekluzívnou lehotou a len v prípade vymedzených porušení kontraktačného postupu, neplatnosť musí vysloviť súd, súd môže ponechať zmluvu v platnosti) a tento koncept sa premietol v konaniach o žalobách podaných oprávnenou osobou podľa § 181 ZVO (aktívne legitimovaný na podanie žaloby je uchádzač, záujemca, účastník alebo osoba, ktorá mohla mať záujem o získanie konkrétnej nadlimitnej zákazky alebo nadlimitnej koncesie a ktorej práva alebo právom chránené záujmy boli alebo mohli byť dotknuté postupom verejného obstarávateľa alebo obstarávateľa).

55. Takáto úprava neplatnosti podľa revíznych smerníc a aj podľa zákona o verejnom obstarávaní preto podľa názoru súdu nemá charakter absolútnej neplatnosti, ktorá vyplýva priamo zo zákona a pôsobí voči všetkým, absolútna neplatnosť právneho úkonu pôsobí od počiatku. Je nepochybné, že neplatnosť zmluvy vyslovená rozhodnutím súdu podľa zák. č. 343/2015 Z.z. má osobitný charakter, účelom a právnymi účinkami najbližší účinkom relatívnej neplatnosti. Na zmluvný vzťah sa hľadí ako na platný právny úkon, pokiaľ sa žiadny z oprávnených subjektov jeho neplatnosti v prekluzívnej lehote nedovolal (účinky márneho uplynutia lehoty na uplatnenie práva na súde podľa názoru súdu sú analogické ako v prípade neuplatnenia relatívnej neplatnosti právneho úkonu).

56. Ustanovenie § 180 je rýdzo vnútroštátnou úpravou, kde sa javí prevzatie smernice ako neúplné, nakoľko absentuje bezsporná úprava dôsledkov vyhlásenia zmluvy za neplatnú, systematika zákona v časti procesných noriem § 180 a 181 vyvoláva pochybnosti o tom, či úprava postupu súdu v ustanovení § 181, a to najmä v odsekoch 8 až 10, sa vzťahuje výlučne na konania začaté na základe žaloby podanej oprávnenou osobou v § 181 ods. 1 ZVO, alebo aj na konania začaté na návrh ÚVO podľa § 180 ZVO. Súd prvej inštancie má za to, že ustanovenie § 180 upravuje len oprávnenie ÚVO podať takúto žalobu (aktívna legitímácia) a podmienky pre podanie žaloby (zistenia pri výkone dohľadu a lehota), na postup súdu je aj v konaniach začatých podľa § 180 potrebné primerane aplikovať úpravu § 181 ods. 8 až 10. Uvedené je potrebné vyvodiť z ústavného princípu rovnosti, ktorý je porušený vždy vtedy, ak príslušné právne normy riešia rovnaké alebo analogické situácie odchylným spôsobom. Pokiaľ by teda nastala napr. situácia existencie dôvodu všeobecného záujmu, ktorý vyžaduje ponechanie zmluvy v platnosti, na návrh by sa súd takouto procesnou obranou musel zaoberať bez ohľadu na to, či je žalobcom ÚVO alebo oprávnená osoba podľa § 181 ods. 1 ZVO. Je neprípustné, aby v právnom štáte účinky toho istého skutku (ten istý právny úkon), resp. toho istého porušenia zákona, vyvolalo rozdielne právne následky v závislosti od subjektu, ktorý uplatnil právo na určenie neplatnosti na súde (len preto, že žalobcom je štátny orgán, tak by mal vyvolať účinky absolútnej neplatnosti a ak by bola žalobcom oprávnená osoba, súd by posudzoval neplatnosť ako relatívnu). V prípade, že by sa súd stotožnil so žalobcom, že v konaniach vedených na návrh žalobcu podľa § 180 ZVO s poukazom na § 39 Občianskeho zákonníka je zmluva uzatvorená v rozpore so zákonom o verejnom obstarávaní bez ďalšieho absolútne neplatným právnym úkonom, na ktorú neplatnosť musí súd prihliadať ex offa a len ju deklaruje a nie je možné ju preto dohodou ukončiť alebo od nej odstúpiť, takýto výklad právnej úpravy by jednak nezodpovedal konceptu neplatnosti podľa revíznych smerníc mal neakceptovateľné dôsledky, keď v prípade rovnakej žaloby podanej oprávnenou osobou podľa § 181 ZVO by súd nemohol ani primerane ponechať zmluvu v platnosti v prípadoch existencie dôvodov týkajúcich sa všeobecného záujmu, ktoré by si vyžadovali pokračovanie plnenia zmluvy. Nejasné a neurčité právne normy nemožno aplikovať a vykladať na ťarchu adresáta právnej normy, ale na ťarchu tvorcu normy (analog. rozhodnutie NS SR 8Stp/1/2010 z 01.07.2020). Prevzatie revíznych smerníc sa preto javí ako neúplné, a je potrebné priznať aj v konaniach vedených na návrh žalobcu podľa § 180 ZVO priamy vertikálny účinok smernice a nepriamy horizontálny účinok smernice. Zákon o verejnom obstarávaní bol prijatý ako výsledok povinnosti transponovať revíznej smernice do nášho právneho poriadku, preto je potrebné ho vykladať v súlade so zmyslom a účelom smernice.

57. Žalobca v žalobe argumentuje Nálezom Ústavného súdu SR č.k. III.ÚS 69/2010-60, ktorý právnú úpravu neplatnosti zmluvy podľa zákona o verejnom obstarávaní považuje za komplementárnu, nie špeciálnu úpravu k § 39 Občianskeho zákonníka (Nález Ústavného súdu SR č. k. III.ÚS 69/2010-60 zo 07.07.2010). Samotný inštitút vyhlásenia zmluvy alebo časti zmluvy za neplatnú, ako aj vymedzenie osôb oprávnených domáhať sa tejto neplatnosti podľa predpisov o verejnom obstarávaní, v podstate znamená konštitutívny charakter rozhodnutia súdu, tzn. zmluva alebo jej napadnutá časť sa považuje za neplatnú až právoplatným rozhodnutím súdu. Napokon nie akékoľvek porušenie predpisov o verejnom obstarávaní možno kvalifikovať za dôvod vyhlásenia neplatnosti zmluvy. Zároveň je potrebné uviesť, že nález bol vydaný 07.07.2010, avšak súd má za to, že závery nie sú plne aplikovateľné na aktuálnu právnú úpravu. Ústavný súd posudzoval konanie vedené pred Najvyšším súdom SR sp. zn. 2Obdo/21/2009, ktorý rozhodoval dňa 09.09.2009 o dovolaní voči rozhodnutiu Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 8Cob/157/2008 zo dňa 18.02.2009. Prvostupňové konanie bolo vedené Okresným súdom Považská Bystrica sp. zn. 9Cb/86/2008 na základe žaloby podanej 04.04.2008 o neplatnosť koncesnej zmluvy uzatvorenej dňa 15.12.2006. Vec bola súdmi posudzovaná podľa v tom čase účinného § 148 zák.č. 25/2006 Z.z. a v čase účinnosti zák.č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku. Ústavný súd SR vzhľadom na to, že Smernica európskeho parlamentu a rady 2007/66/ES bola prijatá 11.12.2007, publikovaná v Úradnom vestníku EU dňa 20.12.2007 a podľa čl. 4 nadobudla účinnosť 20. deň po zverejnení v Úradnom vestníku EU, teda 09.01.2008, teda ani neposudzoval účinky neplatnosti koncesnej zmluvy uzatvorenej 15.12.2006 s koncepciou neplatnosti zmluvy podľa nových revízných smerníc.

58. Z uvedených dôvodov súd dospel záveru, že v súlade so zmyslom súdnej ochrany vo verejnom obstarávaní a podľa revíznej smernice žalovaný 1/ a žalovaný 2/ dohodou zrušili napadnutú zmluvu od počiatku, čím sa dosiahol cieľ stanovený revíznou smernicou, a to aby zanikla možnosť vynucovať a vykonávať práva a povinnosti zmluvných strán. Z procesného hľadiska sa daný hmotnoprávny skutkový stav odrazil v tom, že v čase rozhodovania súdu neexistuje právna skutočnosť, ktorej neplatnosti sa žalobca domáha (teda ktorej platnosť alebo neplatnosť by súd mohol overiť alebo by mala z rozhodnutia súdu vyplynúť), preto žalobu ako nedôvodnú zamietol.

59. Podľa § 262 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

60. Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

61. Podľa § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

62. Vo prejednávanej veci boli plne úspešní žalovaní, ktorým by vznikol voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania. Žalovaný 1/ ako strana, ktorá mala vo veci plný úspech, si náhradu trov konania voči žalobcovi neuplatnil, preto v súlade so zásadou procesnej ekonómie rozhodol tak, že mu náhradu trov voči žalobcovi nepriznal. Ak úspešnej strane sporu alebo strane, ktorá procesne nezavinila zastavenie konania, preukázateľne v konaní žiadne účelne vynaložené výdavky ako trovy konania nevznikli, súd jej nárok na náhradu trov konania neprizná (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 26. októbra 2016, spis. zn. 6 Cdo 544/2015).

63. Súd vo vzťahu žalovaný 2/ - žalobca postupom podľa § 257 CSP zvážil všetky okolnosti veci a výnimočne nárok na náhradu trov konania úspešnému žalovanému 2/ nepriznal. Žalobca s poukazom na § 180 ZVO splnil svoju zákonnú povinnosť a podal návrh na súd, pričom účel revízných postupov preskúmania v rámci verejného obstarávania bol naplnený konaním žalovaných až po začatí konania. Žalovaní boli v konaní plne úspešní, avšak v dôsledku toho, že ich konsenzom odpadol predmet sporu (t.j. odpadla právna skutočnosť, ktorej určenia neplatnosti sa žalobca dovoľával), na ktorú zmenu skutkových okolností po podaní žaloby žalobca adekvátne procesne nereagoval. Súd preto zvážil okolnosti veci a dospel k záveru, že je dôvodné výnimočne nepriznať ani úspešnému žalovanému 2/ nárok na náhradu trov konania.

Poučenie:

Proti rozsudku je prípustné odvolanie v lehote 15 dní od doručenia rozsudku na súde, proti ktorého rozsudku smeruje.

Odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané. Odvolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak

- a) sa týkajú procesných podmienok,
- b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
- c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
- d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona (Zákon č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti - Exekučný poriadok a o zmene a doplnení ďalších zákonov, v znení neskorších predpisov). Na exekučné konanie je kauzálne príslušný Okresný súd Banská Bystrica (§ 49 Exekučného poriadku).